

Bibliografie **Zbyňka Hejdy**
(Soupis nebásnického díla)
Sestavil a úvod napsal Michael Špirit

Stav: Duben 2015

Básník, překladatel, editor, kritik a historik Zbyněk Hejda (2. 2. 1930 v Hradci Králové – 16. 11. 2013 v Praze) vyrůstal ve svém rodišti, ale prázdniny a svátky trávil v Horní Vsi na Vysočině, odkud pocházel jeho otec (zemřel 1939). Motivy míst i zvyklostí z obou prostředí hrají v H. poezii podstatnou roli. Po maturitě (1949) na královéhradeckém gymnáziu vystudoval 1949–1953 filosofii a historii na Filosofické fakultě University Karlovy v Praze, kde do roku 1958 působil jako asistent na katedře dějin KSČ a dělnického hnutí. 1958–1968 byl zaměstnán ve Vlastivědném středisku Pražské informační služby v oddělení pražských průvodců, 1968–1969 byl redaktorem nakladatelství Horizont, odkud spolu s L. Dvořákem, M. Churaněm a J. Lopatkou odešel na protest proti výpovědi, kterou dostal šéfredaktor E. Mandler. Poté byl zaměstnán jako skladník v antikvariátu n. p. Knižní velkoobchod ve Štěpánské ulici, odkud musel v roce 1970 odejít, když odmítl vypovídat před tzv. prověřkovými komisemi o svých názorech na invazi vojsk Varšavské smlouvy ze srpna 1968. Nastoupil ale jako skladník v antikvariátu n. p. Kniha v Dlážďené ulici, kde se po vyučení knihkupcem stal nákupčím a založil oddělení grafiky. Po podpisu Charty 77 dostal výpověď, a než po administrativních chybách nabyla platnosti (1979), pracoval ve skladu v Hodkovičkách, později na Vinohradech. 1981–1989 byl zaměstnán jako domovník, 1990–1995 přednášel kulturní antropologii a vedl semináře o etice a literatuře na katedře etiky v Ústavu humanitních věd 1. lékařské fakulty. – 1965 a 1968–1969 byl členem redakční rady měsíčníku Tvář (od června 1969 jejím předsedou). V červnu 1979 vstoupil do Výboru na obranu nespravedlivě stíhaných, poté co členové „prvního“ VONS byli v květnu zatčeni a vzati do vazby, a s V. Malým, J. Rumlem a P. Šustrovou působil v ediční komisi Výboru. 1985–2005 byl členem redakční rady do roku 1989 samizdatového časopisu Střední Evropa (od 1994 byl jejím předsedou), od jara 1993 byl zástupcem šéfredaktora. Od dubna 1990 do října 1991 byl členem redakční rady týdeníku Literární noviny. – V motivicky, jazykově a formálně sevřené básnické tvorbě od konce 50. let (souborně vydané jako *Básně*, smz. 1979, tiskem rozšířené o další sbírky pod tímž titulem 1996, včetně prózy *Nikoho tam nepotkám*, otiskované v Tváři 1965, č. 9) jsou ústředními tématy otázky lidské existence a úzkostné očekávání konce. První sbírky *Všechna slast* a *A tady všude muziky je plno* (bibliofilie 1963), psané 1957–1959 a 1959–1961 a vydané 1964 společně pod názvem první z nich, vymezují venkovský prostor, do něhož jsou zasazeny i básně dalších knih s intimními, erotickými a mortuálními prvky. Ve sbírce *Blízkosti smrti*, datované 1962–1965 (výroba zastavena ve fázi obtahů 1970, vyd. smz. 1978, bez autorova vědomí a v neúplné podobě München 1985), dosahuje H. radikálnější koncentrace svých obrazů pomocí eliptických vyjádření, pravidelných osmiverší a zapojením zaumného jazyka. Do veršů a prozaických záznamů snů z let 1969–1973 *Lady Felthamová* (smz. 1979) pronikají městské reálie a komika; obojí se prosazuje i v rozsáhlejších básních s epickými prvky z let 1974–1987 *Pobyt v sanatoriu* (v Revolver Revui 1991, č. 16). – Po zhroucení totalitního režimu představil H. básnické dílo v řadě *Sbírky Zbyňka Hejdy* vydané s podporou iniciativ, které měly svůj původ v samizdatu, a v záměrně skromné podobě (nesešité a nerozřezané archy vložené do tužších desek se zadní chlopni): *Blízkosti smrti* a *Lady Felthamová* (obě 1992 jako sv. 3 a 4), *Všechna slast*, *A tady všude muziky je plno* a *Pobyt v sanatoriu* (dat. 1993, vyšlo 1994 jako sv. 1, 2 a 5). – Sbírcy básní psaných od roku 1987 *Valse mélancolique* (dat. 1995, vyšlo 1996)

dominují sebereflexe, jemná ironie a osobní literární reminiscence. – Jazykově úsporné, ale významově bohaté deníky, které si H. vedl 1960–1962 během prázdninových pobytů v Horní Vsi, vyšly jako *Cesta k Cerekvi* (2004). Převody básní E. Dickinsonové, G. Trakla a G. Benna shrnul do knihy *Překlady* (1998). Z vlastních vydání i dosud nepublikovaných textů sestavil soubor *Sny...* (2007, 2. vyd. 2015), jež linoryty doprovodil V. Karlík. – Nebásnické dílo vznikalo převážně v letech 1965–1969 a 1987–1998, vesměs z popudu časopiseckých redakcí, k jejichž užšímu kruhu spolupracovníků H. patřil (Tvář, Střední Evropa, Sport, Revolver Revue a Kritická Příloha Revolver Revue). Žánrově sestává z monograficky koncipovaných, kriticky zaměřených studií, úvah (některé z nich byly původně přednáškami), recenzí a glos, přímých replik na projev jiného pisatele, proslovů na vernisážích výstav, anketních odpovědí a v posledních deseti letech zejména z rozhovorů. Texty o literatuře, výtvarném umění a historiografii sledují témata pravdy/lži a ideologie v umění a v obecné rovině se zabývají otázkami paměti, věrnosti či pokrytectví u jedince i ve společnosti. – S Jiřím Němcem uspořádal H. tzv. druhé „pražské číslo“ exilového, v Paříži vycházejícího čtvrtletníku pro politiku a kulturu Svědectví (č. 62/1980). K vydání připravil vzpomínky Šimona Welse *U „Bernátů“* (smz. 1987, tiskem 1993, obě s tit. *U Bernátů*, def. vyd. 2011), spolu s V. Färberem a A. Petruželkou sbírku Ivana Blatného *Pomocná škola Bixley* (smz. 1982, tiskem 1994) a texty z pozůstalosti *Básně z Pomocné školy Bixley II* (v *Revolver Revui* 2001, č. 47). – V roce 1988 byl vyznamenán Cenou Revolver Revue za knihu *Tři básně* (jež se později stala součástí sbírky *Pobyt v sanatoriu*), 1989 Cenou Toma Stopparda za sbírku *Blízkosti smrti*, 1996 Cenou Jaroslava Seiferta za sbírku *Valse mélancolique*. V roce 2012 obdržel Cenu Václava Bendy, kterou uděluje Ústav pro studium totalitních režimů osobnostem, které sehrály význačnou roli v boji za obnovu svobody a demokracie Československé republiky v letech nesvobody (1938–1945) a komunistické totalitní moci (1948–1989). – Souborné dílo vydalo nakladatelství Triáda v edici *Knihy Zbyňka Hejdy* (sv. 1 *Básně*, sv. 2 *Prózy a překlady*, obojí 2013, sv. 3 *Kritiky a glosy*, 2012). – O autorově díle psali např. Tomáš Pěkný (*My* 64, 1964, č. 11), Bohumil Doležal (*Tvář* 1965, č. 2, oba o prvních dvou sbírkách), Sergej Machonin (doslov k smz. vydání prvních čtyř sbírek: *Básně*, Edice Petlice 1979, s. 184–198 → *Básně*, Torst 1996, s. 319–326), Vratislav Färber (*Lidové noviny* 3. 2. 1990 pod šifrou [frb]; *Revolver Revue* 1991, č. 16), Jaroslav Med (*Literární noviny* 1993, č. 44; tamtéž 1996, č. 42, o sb. *Valse mélancolique*), Antonín Petruželka (*Lidové noviny* 27. 4. 1996, příl. *Národní 9*, o sb. *Valse mélancolique*; tamtéž 5. 10. 1996, příl. *Národní 9*, o souborném vyd. *Básně*), Jiří Trávníček (studie o sb. *Blízkosti smrti*: *Poezie poslední možnosti*, Torst 1996, s. 132–169; *Respekt* 1996, č. 44, o souborném vyd. *Básně*), Michael Špirit (komentář k soubornému vydání díla: *Básně*, Torst 1996, s. 287–356), Adam Drda (*Lidové noviny* 3. 2. 2000, příl. *Umění a kritika*; *Revolver Revue* 2010, č. 78), Miloš Doležal (*Český týdeník* 1996, č. 141 z 10. 5., o sb. *Valse mélancolique*; *Respekt* 2004, č. 51, o *Cestě k Cerekvi*), Christa Rothmeierová (doslov k dvojjazyčnému, česko-německému vydání sb. *Lady Felthamová a Valse mélancolique*, Wien 2002, s. 159–172), Marek Vajchr (*Revolver Revue* 2005, č. 58, o *Cestě k Cerekvi*; tamtéž 2010, č. 78, o *Snech...*), Petr Šrámek (*Souvislosti* 2007, č. 1), Jaroslav Formánek (*Respekt* 2007, č. 22, o *Snech...*), Erika Abrams (předmluva k dvojjazyčnému, česko-francouzskému vydání sb. *Valse mélancolique*, Le Chambon-sur-Lignon 2008, s. 7–13), Urs Heftrich (*Akzente [München]* 2012, s. 144), Robert Krumphanzl (www.ipsl.cz 20. 11. 2013 → *Prostor Zlín* 2013, č. 3), Viktor Šlajchrt (*Revolver Revue* 2013, č. 92, o *Kritikách a glosách*). O vztahu k dílu Z. Hejdy vypovídá anketa s odpověďmi 18 českých spisovatelů (*Revolver Revue* 2014, č. 94).

Soupis obsahuje autorovy nebásnické, tj. kritické, esejistické, vzpomínkové či anketní texty, a jejich kritickou reflexi. Bibliografie byla otištěna v knize Z. H. **Kritiky a glosy** (Praha, Triáda 2012, s. 335–354). Publikovaná verze je upravena vzhledem k možnostem přímého vyhledávání v elektronické podobě (zrušeno je číslování položek a jejich rejstříkování, orientační Předmětový soupis ponecháváme).

Bibliografie je pořádána chronologicky. V rámci jednotlivých let stavíme do čela práce v knihách jiných autorů nebo sbornících (*kursiva*). Schází-li se jich v jednom roce více, tiskneme je abecedně podle titulu pramene. Příspěvky v časopisech, které se v dataci shodují na měsíc nebo den, řadíme, jak je obvyklé, podle periodicity pramene (*kursiva*) od nejdelší (půlročenka) po nejkratší (denní tisk). Pokud byla některá práce otištěna vícekrát, sdružujeme veškeré otisky pod jeden záznam (v jehož rámci signalizujeme každý další přetisk znakem ►) a na původní zveřejnění odkazujeme zpětně vždy na konci příslušných roků pokynem „Viz:“ (číslice odkazuje k roku, kdy byla položka publikována poprvé). Anotace vyznačujeme na začátku a na konci grafickým symbolem ●. Přímé reakce na autorovy příspěvky řadíme hned za položky, ke kterým se vážou, a signalizujeme je znakem ▲ a menším písmem. Ohlasy, které nereagují na jednu určitou Hejdovu práci a zabývají se jeho tvorbou širěji, klademe v rámci příslušného roku na závěr pod nadpis „LITERATURA“ rovněž menším písmem. Veškeré údaje v hranatých závorkách nebyly u pramene uvedeny, a doplnil je autor bibliografie (do hranatých závorek tak klademe i bibliografické údaje zhotovených, ale nedistribuovaných čísel měsíčníku Tvář).

Soupis je členěn:

I. Původní práce, edice

II. Časopisy s příspěvky Zbyňka Hejdy

III. Katalogy, sborníky a knihy jiných autorů s příspěvky Zbyňka Hejda

IV. Předmětový soupis

I. Původní práce, edice

1964

Ivan Vyskočil v Divadle Na zábradlí *Začalo to Redutou* Sestavila Iva Hercíková. Praha, Orbis 1964, s. 41–46; spoluautorka Iva Hercíková. ● Článek o autorových hrách v letech 1958–1961. ● ► Úryvek též v *Nedivadlo Ivana Vyskočila* Uspořádal Přemysl Rut. Praha, Český spisovatel 1996, s. 9. ► Též v knize Z. H. *Kritiky a glosy* (2012) podle původního autorova strojopisu pod názvem Činohra Na zábradlí na s. 101–107.

1965

Poznámka o Richardu Weinerovi *Tvář* 2, 1965, č. 6, červen, s. 29–30. ● Prosloveno během pořadu o R. W. v PNP na Strahově 26. 1. 1965. ● ► Též v knize *Tvář (Výbor z časopisu)* Uspořádal Michael Špirit. Praha, Torst 1995, s. 129–132. ► Též v knize Z. H. *Kritiky a glosy* (2012), s. 11–14.

1966

O čtení veršů nahlas *Slyšet se navzájem (60 hlasů o uměleckém přednesu)* Připravil Vladimír Justl, Praha, Orbis 1966 (Edice malých forem), s. 209–210. • Úvaha o soudobém způsobu recitace. • ► Těž v knize Z. H. *Kritiky a glosy* (2012), s. 108–109.

Směrnice proti rozumu *UK (Časopis University Karlovy)* 13, 1966/67, č. 3, 21. 10. 1966, s. 4. • Článek o nesmyslnosti pokynů Pražského střediska památkové péče a ochrany přírody k architektonickému řešení prostoru Náměstí republiky, na něž vypsalá soutěž Rada Národního výboru hl. m. Prahy. •

1968

Zahradníkův návrat? *Sešity pro mladou literaturu* 3, 1968, č. 21, květen, s. 13–14. • Reakce na článek Jiřího Brabce Návrat Jana Zahradníčka (LtN č. 17 z 29. 4. 1967). • ► Těž v knize *Tvář (Výbor z časopisu)* Uspořádal Michael Špirit. Praha, Torst 1995, s. 432–435. ► Těž v knize Z. H. *Kritiky a glosy* (2012), s. 110–113.

▲ Brabec, Jiří: Polemika z minula *Orientace* 3, 1968, č. 4, s. 93–94. • ► Těž v knize Z. H. *Kritiky a glosy* (2012), s. 298–300.

▲ Doležal, Bohumil: Na okraj jednoho sporu *Tvář* [4], 1969, č. 1, leden, příl. s. XII a XIV. ► Těž v knize *Tvář (Výbor z časopisu)* Uspořádal Michael Špirit. Praha, Torst 1995, s. 436–437. ► Těž v knize B. D. *Netrpěná literatura* Uspořádal Petr Šrámek. Praha, Torst 2007, s. 433–435. ► Těž v knize Z. H. *Kritiky a glosy* (2012), s. 300–302.

Svérázný dějepis [*Tvář* 3, 1968, č. 1, září], příl. s. X–XI; podepsáno zh. • Glosa o učebnici Karla Bartoška Dějepis pro 9. ročník základní devítileté školy (Praha, SPN 1963). • ► Těž v *Tvář* [4], 1969, č. 3, březen, příl. s. X–XI. ► Těž v knize *Tvář (Výbor z časopisu)* Uspořádal Michael Špirit. Praha, Torst 1995, s. 629–630. ► Těž v knize Z. H. *Kritiky a glosy* (2012), s. 114–116.

Jakub Deml: Rodný kraj *Tvář* 3, 1968, č. 1, listopad, s. 53–55. • Recenze stejnojmenného výboru z díla J. D. (ed. Miloš Dvořák a Bedřich Fučík, Praha, Čs. spisovatel 1967). • ► Těž v knize *Tvář (Výbor z časopisu)* Uspořádal Michael Špirit. Praha, Torst 1995, s. 458–461. ► Těž v knize Z. H. *Kritiky a glosy* (2012), s. 22–26.

▲ Dvořák, Miloš: Doplněk k pojetí díla Demlova *Tvář* [4], 1969, č. 3, příl. s. XIII a XV. ► Těž v knize Z. H. *Kritiky a glosy* (2012), s. 258–259.

Nemocná dívka *Tvář* 3, 1968, č. 1, listopad, příl. s. II; podepsáno Z. H. • Glosa o rozhlasové adaptaci hry Vladislava Vančury. • ► Těž v knize Z. H. *Kritiky a glosy* (2012), s. 117–118.

Ze starých kronik *Tvář* 3, 1968, č. 2, prosinec, s. 26; podepsáno zh. • Úvodní kursiva k výboru z Kosmovy Kroniky české a ze Starých letopisů českých (s. 26–30); rubrika Dokumenty. • ► Těž v knize Z. H. *Kritiky a glosy* (2012), s. 266–267.

1969

K tematiku avantgarda a ideologie *Podoby II (Literární sborník)* Uspořádal Václav Havel. Praha, Československý spisovatel 1969, s. 137–143. • Prosloveno v klubu Reduta v listopadu 1966. • ► Těž v knize *Tvář (Výbor z časopisu)* Uspořádal Michael Špirit. Praha, Torst 1995, s. 202–208. ► Těž v knize Z. H. *Kritiky a glosy* (2012), s. 15–21.

Z paměti revolucionáře *Tvář* [4], 1969, č. 1, leden, s. 15; podepsáno -zh-. • Úvodní kursiva k výboru z Paměti J. V. Friče (s. 15–19); rubrika Dokumenty. •

Umraňovatelé básníků *Tvář* [4], 1969, č. 1, leden, příl. s. III; podepsáno zh. • Glosa o nezařazení sbírky *Thyrsos* do prvního svazku souborného díla Františka Halase *Krásné neštěstí* (ed. Jiří Brabec, Praha, Čs. spisovatel 1968). • ► Těž v knize Z. H. *Kritiky a glosy* (2012), s. 119–120.

▲ Brabec, Jiří: Poznámka k poznámce Umraňovatelé básníků *Tvář* [4], 1969, č. 4, duben, příl. s. XV. ► Těž v knize Z. H. *Kritiky a glosy* (2012), s. 304.

Kapka rosy tekoucí *Tvář* [4], 1969, č. 2, únor, s. 62–63. • Recenze stejnojmenného „malého výboru z barokní poezie“ (ed. Jaroslav Novák a Milan Kopecký, Brno, Blok 1968). • ► Těž v knize Z. H. *Kritiky a glosy* (2012), s. 27–29.

Tabu v české historiografii *Tvář* [4], 1969, č. 4, duben, s. 5–8, č. 5, květen, s. 1–5. • Článek o soudobém dějepisectví; pojednáno mj. o knihách Františka Grause *Dějiny venkovského lidu v Čechách v době předhusitské* (Praha, SNPL 1954), *Zdeňka Fialy Přemyslovské Čechy* (1965) a o kolektivních pracích *Dějiny Prahy* (Praha, NPL 1964) a *Naše živá i mrtvá minulost* (Praha, Svoboda 1968). • ► Těž v knize *Tvář (Výbor z časopisu)* Uspořádal Michael Špirit. Praha, Torst 1995, s. 377–389. ► Těž v knize Z. H. *Kritiky a glosy* (2012), s. 30–44.

Nic se myslím... *Tvář* [4], 1969, č. 4, duben, příl. s. XV; podepsáno zh. • Komentář k ohlasu Jiřího Brabce (tamtéž, s. XV) na glosu o souborném díle Františka Halase (viz *Tvář* č. 1/1969). • ► Těž v knize Z. H. *Kritiky a glosy* (2012), s. 304.

Misijní cesty *Tvář* [4], 1969, č. 5, květen, s. 49; podepsáno zh. • Úvodní kursiva k výboru z dopisů a zpráv českých misionářů *Cesty ve znamení kříže* (ed. Zdeněk Kalista, Praha, ELK 1941), s. 49–54; rubrika Dokumenty. •

Analogon [*Tvář* [4], 1969, č. 7, září], s. 62–64. • Recenze prvního čísla surrealistické revue. • ► Těž v knize *Tvář (Výbor z časopisu)* Uspořádal Michael Špirit. Praha, Torst 1995, s. 548–551. ► Těž v knize Z. H. *Kritiky a glosy* (2012), s. 45–49.

Viz: 1968

1979

O Jiřím Němcovi znovu *Vokno* [1979, č. 2, prosinec, s. 22–24]; podepsáno Z. H. • Reakce na článek I. M. Jirouse (podepsaného M.) Jiří Němec – kněz bez kolárku (In-formace o Chartě 77 č. 13 z 11. 9. – 30. 9. 1979, též v *Vokno* č. 2/1979). • ► Těž v knize *Ivan M. Jirous: Magorův zápisník* Uspořádal Michael Špirit. Praha, Torst 1997,

s. 633–637. ► Též zkráceně pod titulem O Jiřím N. znovu v *Mladá fronta Dnes* 12, 2001, č. 239, 13. 10., s. C8. ► Též v knize *Jiří Němec: Dopisy z Ruzyně a Nové šance svobody*. Uspořádal Radim Kopáč. Praha, Pulchra 2011, s. 138–144. ► Též v knize *Z. H. Kritiky a glosy* (2012), s. 50–53.

1980

„Pražské číslo“ [Uspořádal Zbyněk Hejda a Jiří Němec.] *Svědectví* 16, 1980/81, č. 62, říjen 1980, s. 221–372. • Výběr ze studií, statí, rozhovorů, básní a próz – Jiří Němec: Nové šance svobody (s. 221–229), Věra Jirousová: Koncert Plastic People na počest Ladislava Klímy (s. 230–233), Ladislav Klíma a Plastic People of the Universe: Jak bude po smrti (s. 234–236), Věra Jirousová: Perská říše je v troskách (s. 237–242), Vlasta Chramostová: Pohřbívání v Čechách (s. 242–245), XYZ [= Jan Lopatka]: Samizdat 1980 (Zatím ještě ne 1984) (s. 245–248), Magor [= Ivan M. Jirous]: Bude religiózní, nebo... (s. 249–250), Magor [= Ivan M. Jirous]: Nebyla nikdy v troskách (s. 251–261), Jan Patočka: Nebezpečí technizace ve vědě u E. Husserla a bytostné jádro techniky jako nebezpečí u M. Heideggera (s. 262–272), Technická epocha a oběť (Záznam rozhovoru s prof. Patočkou, říjen 1973) (s. 273–277), Ivan Dubský: Pozdravujte filosofy... (s. 278–287), Zdeněk Neubauer: Slavnost – hra – subjektivita (s. 289–295), Martin Hybler: O opolicii (s. 296–301), Petr Rezek: Šílenství a fotografie (s. 301–302), Bohuslav Reynek: Odlet vlaštovek (s. 303–304), Zbyněk Hejda: Báseň (s. 305–307), Milan Koch: Volby (s. 308–310), Z tvorby Fandy Pánka (s. 310–311), Jozef Novák [= Jan Lopatka]: Šotola na vlnách (s. 312–316), Marie Benetková: Zlatý Kopec (s. 317–336), Miroslav Petříček jr.: Slovesné dílo a svátek (s. 337–348), Vratislav Brabenec: Nojon (s. 349–353), Jozef Novák [= Jan Lopatka]: O legitimitě příběhu (s. 354–358), Zdeněk Benýšek: My nejsme vrazi (s. 359–366), Stanislav Voříšek: Básník Jakub Deml v Tasově (s. 367–372). •

1982

Ivan Blatný: Pomocná škola Bixley [Edičně připravili Zbyněk Hejda, Vratislav Färber a Antonín Petruželka.] Praha, Kde domov můj 1982 (Řada A, Básníci bez publika, sv. 7), 192 stran [na s. 167–170 Ediční poznámka, na s. 170–172 Poznámky (tj. vysvětlivky k textům I. B.), obojí nepodepsáno]; 2. vydání edičně připravili Zbyněk Hejda, Vratislav Färber a Antonín Petruželka. Praha, Torst 1994 (Edice poezie; 1), 175 stran; 3. vydání pod titulem *Pomocná škola Bixley 1979* v knize *Ivan Blatný: Pomocná škola Bixley (1979, 1987, 2011)* Uspořádal, k vydání připravil a Poznámky a komentáře (s. 319–367) napsal Antonín Petruželka. Ediční poznámku (s. 311–317) napsali Adéla a Antonín Petruželkovi. Praha, Triáda 2011, s. 7–99.

1987

Ediční poznámka *Šimon Wels: U Bernátů* Edičně připravil Zbyněk Hejda. Praha, Knihovna Střední Evropy 1987, s. 190–192. • Datováno 18. 7. 1987. • ► 2. vydání tamtéž. ► Též úryvek pod incipitem V Anglii, v malém městě nedaleko Londýna... *Souvislosti* 2, 1991, č. 1, s. 146–147. • S poznámkou: „Z ediční poznámky Zbyňka Hejdy k samizdatovému vydání.“ Úryvky na s. 136–146 vybrali Z. H. a A. P. (= Antonín Petruželka). • ► Též rozšířeno (oproti 1987) v 1. tištěném vydání Praha, Torst 1993, s. 198–199. • Datováno v Praze 17. 2. 1993. • ► V témže znění v 2. tištěném vydání s titulem *U „Bernátů“* Praha, Triáda 2011, s. 181–182.

Poznámky k Andreasovu Českému bloudění *Střední Evropa*, 1987, č. 9, listopad, s. 37–44. • Reakce na první část studie Andrease (= Karel Groulík) České bloudění (SE č. 8/1987). • ► Těž v knize Z. H. *Kritiky a glosy* (2012), s. 121–127.

▲ Kořán, Vojtěch [= Petr Příhoda]: Zbyněk Hejda versus Andreas *Střední Evropa*, 1988, č. 10, únor, s. 53–57.

▲ Andreas [= Karel Groulík]: Replika ke kritice Z. Hejdy *Střední Evropa*, 1988, č. 10, únor, s. 58–61.

1988

K esejistice Otomara Krejči (Rozhovor se Zbyňkem Hejdou) *O divadle*, 1988, č. 4, říjen, s. 216–225. • Rozhovor reagující na text O. K. Výzva k naději (O divadle 1987, č. 2), připravil Sergej Machonin. • ► Těž v knize Z. H. *Kritiky a glosy* (2012), s. 128–135.

1989

Brněnská Střední Evropa *Střední Evropa*, 1989, č. 12, leden, s. 171–172; podepsáno zh. • Referát o druhém čísle brněnské verze časopisu. • ► Těž v knize Z. H. *Kritiky a glosy* (2012), s. 136–137.

Kapesní průvodce (ne)inteligentní ženy po vlastním osudu *Sport 1*, 1989, č. 1, červen, s. 33–35. • Recenze knihy Pavla Tigrida Kapesní průvodce inteligentní ženy po vlastním osudu (Toronto, Sixty-Eight Publishers 1988). • ► Těž v knize Z. H. *Kritiky a glosy* (2012), s. 138–141.

Moravo, Moravo... (zpívá se na známou notu) *Střední Evropa*, 1989, č. 13, červenec, s. 120–124; podepsáno -zh-. • Referát o třetím čísle brněnské verze časopisu, zejm. o diskusi Morava ve střední Evropě. • ► Těž v *Střední Evropa (brněnská verze)*, 1989, č. 4–5, září, s. 19–23; podepsáno -zh-. ► Těž v knize Z. H. *Kritiky a glosy* (2012), s. 142–146.

Komu tleskáme *Sport 1*, 1989, č. 3, září, s. 31–32. • Článek o zdánlivých změnách v oficiální nakladatelské politice. • ► Těž v knize Z. H. *Kritiky a glosy* (2012), s. 147–149.

1990

Z antikvariátu do Střední Evropy *Lidová demokracie* 46, 1990, č. 65, 17. 3., s. 5. • Rozhovor, připravil Vlastimil Ježek. •

Smysl pro dobrodružství mají malá nakladatelství *Literární noviny* 1, 1990, č. 18, 2. 8., s. 13. • Rozhovor s Erikou Abrams o jejích zkušenostech s vydáváním českých knih ve Francii. •

1991

Poznámka k polemice... *Revolver Revue*, 1991, č. 15, březen, s. 116–117. • Článek o J. H. Krchovském; publikováno v rámci bloku J. H. Krchovský: Poezie (s. 107–117).
• ► Těž v knize Z. H. *Kritiky a glosy* (2012), s. 54–55.

Na setkání několika našich spisovatelů... *Literární noviny* 2, 1991, č. 52, 27. 12., s. 4.
• Odpověď v anketě o podobě LtN, které budou od ledna 1992 vycházet jako samostatný týdeník: „Na setkání několika našich spisovatelů s francouzským publikem vyslovil československý diplomat thesi, že máme sice Evropu co dohánět v ekonomice, politice a nevím v čem ještě, ale v kultuře že jsme napřed. Francouzské publikum to přijalo zdvořile, což je obvyklé a pro nás bezvýznamné: znepokojující je, že u československých spisovatelů to taky prošlo bez odporu. Ztratili jsme už sebezáchovný pud? Chybí nám vědomí, že to, co naši kulturu ohrožuje, je především nedostatek kontaktu s tím, co se na Západě za posledních 40 let vymyslelo a promyslelo? Uzavřená kultura se sama ze sebe nevyživí a uzavřenou zůstane, bude-li si o sobě myslet, že je napřed. Nemá-li být jen jakýmsi národním folklorem, je jí zapotřebí, aby se konfrontovala s kulturou Západu, a to bude možné, jen budeme-li ji poznávat. LtN zajisté nebudou chtít být literárními jen v tom užším slova smyslu. Přeju jim, aby do našeho kulturního prostředí vnášely nejlepší myšlenkové výkony ze světa: informacemi o nich, recenzemi, ukázkami a podobně.“ •

Viz: 1987

1992

Préface *Ivan Blatný: Le Passant* Traduit du tchèque par Erika Abrams. Paris, La Différence 1992, s. 7–22. • Esej o tvorbě Ivana Blatného. • ► Těž česky zkráceně pod názvem Pomocná škola Bixley (Zápas Ivana Blatného o obnovu paměti) v *Respekt* 5, 1994, č. 21, 23. 5., s. 15. ► Těž česky v úplnosti pod názvem Kolemjdoucí *Kritická Příloha Revolver Revue*, 1996, č. 6, prosinec, s. 59–68. ► Těž anglicky pod názvem Passer-By v *Metre*, 2002, č. 12, Autumn, s. 171–184. • Z češtiny do angličtiny přeložil Justin Quinn. • ► Těž v knize Z. H. *Kritiky a glosy* (2012), s. 58–70.

K výstavě Davida Němce *Metropolitan* 2, 1992, č. 41, 27. 2., s. 15. • Úvodní slovo na vernisáži výstavy asambláží a maleb D. N. Patláky ve Výstavní síni Fórum dne 20. 2. 1992. • ► Těž v knize Z. H. *Kritiky a glosy* (2012), s. 56–57.

Jugoslávské dědictví *Střední Evropa* 8, 1992/93, č. 25, listopad 1992, s. 59–71. • Rozhovor s Viktorem Blažičem, připravili Z. H., Luděk Bednář, Josef Mlejnek, přel. Teodor Marjanovič. •

Dámy a pánové! *Literární noviny* 3, 1992, č. 47, 26. 11., s. 7. • Úvodní slovo na vernisáži výstavy grafik Viktora Karlíka Kanály v Divadle Na zábradlí dne 5. 10. 1992. • ► Těž pod názvem Kanály v *Viktor Karlík: Katalog Galerie Klatovy/Klenová* 2001, s. 42–49. ► Těž v knize Z. H. *Kritiky a glosy* (2012), s. 71–73.

1993

Naše revue... *Střední Evropa* 8, 1992/93, č. 28, březen 1993, s. 109; podepsáno -zh-.
• Úvod k tematickému bloku Tvář – výběr textů (s. 110–128). •

Rozhovor s Janem Nedvědem o Tváři *Střední Evropa* 8, 1992/93, č. 29, duben 1993, s. 133–145, roč. 9, 1993, č. 30, květen, s. 92–102; spoluautor Andrej Stankovič. • Interview s bývalým šéfredaktorem časopisu. •

O nacionální bezohlednosti *Respekt* 4, 1993, č. 16, 26. 4., s. 22–23. • Recenze knihy Kurta Langera *Dny strachu* (přel. Milan Kubes, Praha, Institut pro středoevropskou kulturu a politiku 1992). • ► Též v knize Z. H. *Kritiky a glosy* (2012), s. 150–152.

Sedm *Revolver Revue*, 1993, č. 24, prosinec, s. 191. • Úvodní poznámka k výběru z cyklu kreseb Alfreda Kubina *Rauhacht* a z jeho autobiografie (přel. F. Holešovský) na s. 189–205; rubrika Sedm. •

Revue, o níž se (bohužel) moc neví *Lidová demokracie* 49, 1993, č. 281, 3. 12., s. 9. • Rozhovor o časopisu *Střední Evropa*, připravil Marek Pokorný. •

Viz: 1987

1994

Ediční poznámka *Ivan Blatný: Pomocná škola Bixley* Edičně připravili Zbyněk Hejda, Vratislav Färber a Antonín Petruželka. Praha, Torst 1994 (Edice poezie; 1), s. 161–165; spoluautoři Vratislav Färber a Antonín Petruželka. • V tiráži uvedeno: „Edičně připravili Zbyněk Hejda, Vratislav Färber a Antonín Petruželka. Ediční poznámku napsal Antonín Petruželka.“ Na s. 166–169 Přehled provedených oprav a nejistých čtení (nepodepsáno). •

Byli moji přátelé (s Jiřinou Haukovou hovoří Zbyněk Hejda a Terezie Pokorná) *Revolver Revue*, 1994, č. 25, duben, s. 155–161. • Rozhovor o životě J. H., jejích básních a přátelích; rubrika RR interview. •

Pátrání zůstalo bezvýsledné *Revolver Revue*, 1994, č. 27, listopad, s. 266–267. • Esej o fotografovi Jiřím Severovi; publikováno v rámci bloku Jiří Sever: Pátrání zůstalo bezvýsledné (s. 265–283). • ► Též v knize Z. H. *Kritiky a glosy* (2012), s. 74–76.

Viz: 1982, 1992

1995

Vise Milana Jungmanna *Střední Evropa* 11, 1995, č. 47, únor, příl. s. VII–VIII. • Reakce na přednášku M. J. *Nezávislá literatura – vize a skutečnost* (LtN č. 49 z 8. 12. 1994). • ► Též v knize Z. H. *Kritiky a glosy* (2012), s. 153–154.

Přežil jsem Treblinku *Střední Evropa* 11, 1995, č. 48, březen, s. 105–119; spoluautor Adam Drda. • Interview s Richardem Glazarem, autorem knihy *Treblinka, slovo jak z dětské říkanky* (Praha, Torst 1994). •

Zrada, myslím, má platnost pořád... *Revolver Revue*, 1995, č. 28, květen, s. 174–175. • Odpověď-rozhovor v anketě Petrušky Šustrové *O hrdinství a jeho dobách* (s. 169–191). • ► Též v knize Z. H. *Kritiky a glosy* (2012), s. 155–157.

Viz: 1965, 1968, 1969

1996

Pojmenovat co nejpřesněji *Proglas* 7, 1996, č. 3, s. 45–47. • Rozhovor, připravil Vratislav Färber. • ► Též v knize Z. H. *Kritiky a glosy* (2012), s. 163–169.

Dětinství mého věku mezi Erbenem a Máchou („Jáchymovské koncentráky pouze navázaly na to, co se stalo po pětačtyřicátém,“ říká básník Zbyněk Hejda) *Lidové noviny* 9, 1996, č. 246, 19. 10., příl. Národní, č. 42, s. I–II. • Rozhovor, připravil Josef Mlejnek. • ► Též úryvek v *V poli mnoho bylin stojí...* (Svatební košile – Štědrý den – Vrba – Záhořovo lože) [Program k představení v Divadle Dagmar Karlovy Vary (komorní scéna Tosca, premiéra 6. 9. 1997).] Sestavil a otázku Čím je pro vás Erbenova Kytice? českým básníkům a literátům položil Miloš Doležal. Ledeč nad Sázavou/Praha, b. n. 1997, s. 10. • Otištěno v oddílu O Kytici (s. 4–10): „Jak jste začínal vnímat poezii? – Musím připomenout svou matku, která znala nazpaměť obrovskou spoustu veršů, a to až do své smrti v dvaadvadesáti letech. Uměla skoro celou Kytici. Od útlého dětství jsem slyšel Erbenovy verše, aniž jsem věděl, že nějaký Erben vůbec existuje.“ • ► Též v 2. vyd. programu, Praha, b. n. 2003, s. 12.

Viz: 1992

1997

O Dlážděné, lupičích a kocourovi *Revolver Revue*, 1997, č. 33, leden, s. 185–194. • Rozhovor, připravila Zuzana Dětáková; datováno červenec–září 1996; publikováno v rámci bloku Antikváři (s. 163–194). Foto Z. H. Bohumír Slavík. • ► Též v knize Z. H. *Kritiky a glosy* (2012), s. 170–182.

Na nic se nepamatuji přesně... *Revolver Revue*, 1997, č. 33, leden, s. 337. • Vzpomínka na činnost ve Výboru na obranu nespravedlivě stíhaných; publikováno v rámci bloku VONS (s. 325–351): „Na nic se nepamatuji přesně. Například si živě pamatuji emocionálně na případ na Kunětické hoře. Nějaká mládež si projektovala koncert, který snad byl dokonce povolený. Když to mělo začít, přijeli policajti a začali jim koncert zakazovat, vyhánět je a nějaké mladíky strčili do vozu. Pak se ovšem jiní, vzpomínám si, že mezi nimi byla dívka, dožadovali propuštění těch zatčených, dokonce se položili na cestu, aby policejní auto nemohlo odjet. Pak byli ti mladí lidé obviněni a souzeni pro výtržnost nebo pro napadení veřejného činitele. Nevím, proč mi v paměti utkvěl právě tenhle případ, vůbec jsem ty lidi neznal, snad kvůli té Kunětické hoře. ¶ Pak si pamatuji případy lidí, které jsem znal – třeba Rudolfa Battěka. Teď jsem to nedávno viděl v televizi a uvědomil jsem si, že si to všechno pamatuji, včetně incidentu s čepicí. Hrozně mě překvapilo, že člověk, který ten incident zařídil, byl po roce 89 povýšen na majora a slouží u policie dál. Trochu mi to vzalo dech. ¶ Pak se trochu pamatuji na Augustina Navrátila, ale spíš se z té doby pamatuji na diskuse mezi Petrem Uhlem a Václavem Bendou. Vyvstal problém – Václav Benda byl v té době přesvědčen, že v národě je většina věřících katolíků, a Petr Uhl proti tomu ostře vystupoval. Šlo o to, jaká bude formulace ve sdělení, zůstane-li tam ta ‚většina‘, nebo ne. Pak se snad dohodlo, že tam ‚většina‘ nezůstane, protože to nebylo průkazné. Ale tohle si pamatuji skoro víc než samotný Navrátilův případ.“ •

V knize vydané koncem osmdesátých let... *Prostor*, 1997, č. 33, březen, s. 67–68. • Odpověď v anketě Účtování s minulostí – výzva k spravedlnosti (s. 65–82); rubrika Konfrontace. Dalšími respondenty Jiří Stránský (Dluhy, účty, splátky, s. 65–67), Václav Klaus (Vyrovnavání se s vlastní minulostí..., s. 69–70), Petr Pithart (Na víc nemáme, s. 71–73), Alena Hromádková (Základní společenskou..., s. 73–76), Jan Ruml (Nemyslím, že prostor..., s. 76–78) a Mojmír Grygar (Kolik příležitostí má spravedlnost?, s. 78–82). • ► Těž v knize Z. H. *Kritiky a glosy* (2012), s. 268.

Nemyslím, že čtenář by se bez mých veršů neobešel (se Zbyňkem Hejdou hovoří Antonín Petruželka) *Revolver Revue*, 1997, č. 35, září, s. 107–139. • Datováno zima 1996 až jaro 1997; rubrika RR interview. Foto Z. H. Karel Cudlín. • ► Těž v knize Z. H. *Kritiky a glosy* (2012), s. 183–224.

Viz: 1979, 1996

1998

Antisemitský škvár *Babylon* 7, 1997/98, č. 6, 26. 4. 1998, s. 6. • Článek o uvedení filmu Františka Čápa Jan Cimbura na ČT 1 dne 19. 4. 1998. • ► Těž v *Roš chodeš* 60, 1998, č. 6, červen, s. 14. ► Těž v knize Z. H. *Kritiky a glosy* (2012), s. 158–159.

Nejzajímavější kniha roku 1997 *Lidové noviny* 11, 1998, č. 2, 3. 1., příl. Nedělní LN, s. IV. • Odpověď v anketě: „1. Jiří H. Krchovský: Noci, po nichž nepřichází ráno a Le-da s labutí (obojí Host). 2. Celý ročník Kritické Přílohy RR. 3. Ivan M. Jirous: Magorův zápisník (Torst). 4. Martin Buber: Problém člověka (Kalich).“ •

1999

Karlíkovo Centrum periferie *Babylon* 8, 1998/99, č. 4, 21. 3. 1999, Literární a výtvarná příloha č. 1/1999, s. III. • Úvodní slovo na vernisáži výstavy obrazů v Galerii Litera na Karlínském náměstí dne 7. 1. 1999. • ► Těž v knize Z. H. *Kritiky a glosy* (2012), s. 77–79.

„Můj život patří umění“ (Otokar Březina: 70. výročí úmrtí) *Lidové noviny* 12, 1999, č. 72, 26. 3., s. 11. • Medailon. Pojednáno zvl. o knize Jakuba Demla Mé svědectví o Otokaru Březinovi. •

Čtenář Mladého hlasatele (Kádrový profil Zbyňka Hejdy) *Babylon* 8, 1998/99, č. 6, 31. 5. 1999, Literární a výtvarná příloha č. 2/1999, s. I–II. • Rozhovor, připravil Petr Placák. • ► Těž pod titulem Čtenář Mladého hlasatele (Kádrový dotazník Zbyňka Hejdy) rozšířeno v *Petr Placák: Kádrový dotazník* Praha, Babylon 2001, s. 105–119. ► Těž v knize Z. H. *Kritiky a glosy* (2012), s. 225–237.

Výstava výtvarníků Skupiny 42 *Kritická Příloha Revolver Revue*, 1999, č. 14, červen, s. 13–16. • Článek o výstavě v GHMP v Městské knihovně a o publikaci Evy Petrové a kol. Skupina 42 (Praha, Akropolis ve spolupráci s GHMP 1998). • ► Těž v knize Z. H. *Kritiky a glosy* (2012), s. 80–85.

Moje první setkání... *Revolver Revue*, 1999, č. 41, září, s. 189–190. • Vzpomínka na Ladislava Dvořáka; publikováno v rámci bloku „...a nedal se k těm, kterým jde o jiné

výchry“ (ed. Robert Krumphanzl, s. 175–234). • ► Těž v knize Z. H. *Kritiky a glosy* (2012), s. 238–239.

Nejlepší knihy roku 1999 *Lidové noviny* 12, 1999, č. 303, 30. 12., s. 18. • Odpověď v anketě o nejlepší českou a do češtiny přeloženou knihu a o „knihu tisíciletí“: „1. Josef Váchal: Zapáliv si cigáro Operas... (Výbor z korespondence, Paseka 1999). 2. René Girard: Obětní beránek. 3. Nevím.“ •

2000

Viktor Karlík to s grafikou zkoušel už před léty... *Viktor Karlík: Linolea (Album)* Úvod Zbyněk Hejda. Praha, vydal vlastním nákladem autor v počtu 27 alb, listopad 2000. • Úvodní slovo k albu 11 linoleí. • ► Těž s incipitem S grafikou to Viktor Karlík zkoušel už před léty... v *Revolver Revue*, 2001, č. 45, leden, s. 26–27. • Publikováno v rámci bloku Viktor Karlík: Linolea (s. 25–52). • ► Těž v *Viktor Karlík: Katalog Galerie Klatovy/Klenová* 2001, s. 98–104. ► Těž jako součást textu *Grafiky Viktora Karlíka* (viz 2004).

Pravda v umění *Lidové noviny* 13, 2000, č. 28, 3. 2., s. 18. • Vzpomínka na Jana Lopatku u příležitosti jeho nedožitých šedesátin. • ► Těž v knize Z. H. *Kritiky a glosy* (2012), s. 240–241.

Deux écrivains tchèques à Grenoble: Jachym Topol et Zbynek Hejda *Essais sur le discours de l'Europe éclatée*, 2000, č. 16, s. 183–191. • Ze záznamu debaty 23. 11. 1999 v Městské knihovně Grenoble-střed. • ► Česky upraveno pod názvem Na jedné straně člověk ví, že je básníkem, na druhé straně cítí, že je to velmi velmi nejisté (Z besedy v Grenoblu) *Revolver Revue* 25, 2010, č. 78, jaro, s. 85–87.

La première fois à Petrkov – Poprvé v Petrkově *Essais sur le discours de l'Europe éclatée*, 2000, č. 16, s. 194–195. • Vzpomínka na návštěvu u Bohuslava Reynka v roce 1960. • ► Česky revidováno pod názvem Poprvé v Petrkově *Revolver Revue* 25, 2010, č. 78, jaro, s. 89–90.

Knihy roku 2000 *Lidové noviny* 13, 2000, č. 300, 28. 12., s. 16. • Odpověď v anketě o nejlepší českou a nečeskou knihu: „1. – [Tj. autor nikoho nejmenuje.] 2. Primo Levi: Příměří.“ •

2001

Udělení Ceny Revolver Revue... *15 let Revolver Revue* Uspořádala Tamara Hořejší. Praha, Sdružení na podporu vydávání časopisů 2001 (Edice RR; 9), s. 19. • Odpověď v anketě na otázku Co pro Vás znamená Cena RR?: „Udělení Ceny Revolver Revue bylo pro mě velmi povzbudivé, protože jsem si uvědomil, že mou poesíí může být oslovena vzdálená mladá generace.“ •

Na Revolver Revue se mi líbí... *15 let Revolver Revue* Uspořádala Tamara Hořejší. Praha, Sdružení na podporu vydávání časopisů 2001 (Edice RR; 9), s. 72. • Odpověď v anketě na otázku Jaký je váš vztah k RR? (ed. T. H. a Zuzana Dětáková): „Na Revolver Revue se mi líbí její jednostrannost, to znamená, že se soustřeďuje na víceméně okrajové věci – na ty, které hlavní proud pomíjí. (Ale to neznamená, že se mi líbí

všechno, co se v ní objevuje.) Zvlášť pozoruhodná mi připadá Kritická Příloha; je to u nás jediná skutečně kritická revue ve vlastním smyslu toho slova, tj. nezávislá.“ ●

Pro všechny blízké to byl Nikolaj *Lidové noviny* 14, 2001, č. 162, 14. 7., s. 22. ● Nekrolog za Andrejem Stankovičem (22. 6. 1940 – 12. 7. 2001). ● ► Též v knize Z. H. *Kritiky a glosy* (2012), s. 242–244.

Básnická pozůstalost Ivana Blatného *Revolver Revue*, 2001, č. 47, září, s. 275–278; spoluautoři Vratislav Färber a Antonín Petruželka. ● Zpráva editorů o básnické pozůstalosti I. B. uložené v LA PNP; publikováno v rámci bloku Ivan Blatný – pozůstalost (s. 273–311). Foto I. B. archiv. ●

Čteme jakýsi deník, svědectví o jeho životě (o literární pozůstalosti Ivana Blatného se Zbyňkem Hejdou hovoří Adam Drda) *Revolver Revue*, 2001, č. 47, září, s. 306–311. ● Rozhovor; datováno Praha, březen/dubn 2001; publikováno v rámci bloku Ivan Blatný – pozůstalost (s. 273–311). ● ► Též v knize Z. H. *Kritiky a glosy* (2012), s. 86–93.

Viz: 1979, 1992, 1999, 2000

2002

Viz: 1992

2003

Viz: 1996

2004

Grafiky Viktora Karlíka *Viktor Karlík: Černé práce / Black Works (Linolea 2000–2004)* Praha, Společnost pro Revolver Revue 2004, s. 47–52. ● Esej; datováno podzim 2000 (viz Viktor Karlík to s grafikou zkoušel už před léty..., 2000), jaro 2004. ● ► Též v knize Z. H. *Kritiky a glosy* (2012), s. 94–97.

Blázen jsem ve své vsi (Se Zbyňkem Hejdou o jazyku poezie, smrti a Jakubu Demlovi) *Respekt* 15, 2004, č. 35, 23. 8., s. 16. ● Rozhovor o morální stránce básnické tvorby, mj. též o E. Bondym a V. Nezvalovi, připravil Jan Mazanec. ●

2005

Tak snad to není kniha jen o houbách *Mladá fronta Dnes* 16, 2005, č. 30, 5. 2., příl. Kavárna, s. E/I a E/III. ● Rozhovor o deníku z let 1960–1962 *Cesta k Cerekvi* (Praha, Triáda 2004), připravil Josef Mlejnek. ● ► Též rozšířeno pod názvem *Cesty k Cerekvi* (Rozhovor se Zbyňkem Hejdou) v *Dobré dílo, špatná doba (Sborník příspěvků z konferencí Křesťanská univerzita Josefa Floriana a Literatura a totalita. Rozhovory s Gabrielem Florianem, Zbyňkem Hejdou, Danielem a Jiřím Reynkovými a Andrejem Stankovičem)* Uspořádali a ediční poznámku (s. 170–171) napsali Zina Zborovská a Josef Mlejnek. Havlíčkův Brod, Edice Vysočiny/Muzeum Vysočiny Havlíčkův Brod/Nakladatelství Hejkal 2006, s. 107–121.

Tam, kde se v umění lže, tam to přestává být umění *Revolver Revue*, 2005, č. 58, březen, s. 222–229. • Debata se Z. H. v pařížském Českém centru dne 6. 12. 2004, kterou vedl Xavier Galmiche, připravil Jean-Gaspard Páleníček. •

Český básník v Irsku *Reflex* 16, 2005, č. 19, 12. 5., s. 65. • Rozhovor o vydání sb. *Pobyt v sanatoriu* v angličtině, připravil Stanislav Škoda. •

2006

Mně je zima, já si jdu vzít svetr *těžkořict* 2, 2006, č. 10, 17. 10., s. 4, 6–12. • Rozhovor; připravili Soňa Pokorná, Marek Kvapil, Jakub Kovařík. •

Viz: 2005

2007

Milá paní Wernischová... *Václav Čilek: Borgesův svět* Ilustrace Helena Wernischová. Praha, Dokořán 2007, s. 209–211. • Dopis z 20. 7. 1967 (s dodatkem o den později) adresovaný ilustrátorce knihy. Zařazen jako 3. list v oddíle II. Život a dopisy v bloku Helena Wernischová – oblouk života a doby (s. 207–218). •

„Jestlipak Bůh mi věčnost nastaví“ (se Zbyňkem Hejdou o shánění knih, nádherném běhu v nehybných snech, Lazebníkovi i Jindřichu Chalupeckém, ale ne o Kainarovi) *Souvislosti* 18, 2007, č. 1, s. 65–81. • Rozhovor, připravil Petr Šrámek; datováno březen–duben 2007. •

Jakmile jsem přečetl Demlovo *Zapomenuté světlo*, tak jsem byl definitivně zajat Demlem *těžkořict* 3, 2007, č. 13, 16. 4., s. 38–39. • Záznam z přednášky zřejmě na Pedagogickém ústavu Brno. Otištěno s nadtitulkem „Nesoustavné poznámky z přednášky Zbyněk Hejda... O poezii (videozáznam). Vybrala a připravila Soňa Pokorná.“ •

Všechno nejlepší, Petruško (Petrušce Šustrové k šedesátinám) *Lidové noviny* 20, 2007, č. 115, 18. 5., s. 11. • Blahopřání: „Blíže jsem se s Petruškou Šustrovou seznámil díky VONS. Jednu dobu jsme společně působili v ediční komisi. Psali jsme tzv. sdělení, tj. zprávy o jednotlivých případech nespravedlivě stíhaných lidí. Byli jsme čtyři, ale díky Petruščině neobyčejné stylistické pohotovosti jsme my zbylí tři měli na konečné verzi zpráv pramalou účast. Setkávali jsme se jednou týdně, když jsme skončili práci, odebrali jsme se k Petrušce do Kolínské ulice a tam jsme strávili zbývající večer a část noci, myslím, že dosti plodnými rozhovory. Na přátelské ovzduší těch večerů vzpomínám s velkou nostalgií. V té době jsme se s Petruškou sblížili a myslím, že se mezi námi vytvořilo hluboké přátelství. Dnes už se vídáme zřídka. Ale s potěšením se s ní setkávám při četbě jejích článků, či když slyším její hlas z rádia. Přeju jí hodně dobrého do dalších let.“ Dalšími přispěvateli Jan Ruml, Jaromír Štětina, Petr Uhl a Václav Havel. •

A. Hohenstein... *RR událost sezóny 2006/07* Uspořádaly Terezie Pokorná a Edita Beníšková. Zvláštní příloha *Revolver Revue* č. 69, listopad 2007, s. 11. • Odpověď v anketě: „A. Hohenstein: Warthegau. Deník z let 1941–1942. Přestože porušuji jednu podmínku ankety, rozhoduji se pro tuto knihu, která mě z knih, které jsem v poslední době četl, zajímala nejvíce.“ •

2008

Nejcitlivější místo režimu (Výbor na obranu nespravedlivě stíhaných /VONS/ pohledem svých členů) K vydání připravili Petr Blažek a Jaroslav Pažout. Praha, Pulchra 2008, 144 stran. • Záznam z diskusního vzpomínkového setkání 19. 10. 2007 v pražském bytě rodiny Bendovy. Z. H. mluví v krátkých vstupech na s. 45, 58, 60 a 62, a je zmiňován v replikách ostatních na s. 30, 32, 34 a 44. •

A. Stankovič... *RR událost sezóny 2007/08* Uspořádaly Terezie Pokorná a Edita Beníšková. Zvláštní příloha *Revolver Revue* č. 73, prosinec 2008, s. 28. • Odpověď v anketě: „A. Stankovič: Co dělat, když Kolja vítězí.“ •

Knihy roku 2008 *Lidové noviny* 21, 2008, č. 296, 18. 12., s. 21. • Odpověď v anketě: „A. Stankovič: Co dělat, když Kolja vítězí (Triáda a *Revolver Revue*).“ •

2009

Knihy roku 2009 *Lidové noviny* 22, 2009, č. 295, 19. 12., s. 25. • Odpověď v anketě: „Ivan Matoušek: Oslava (RR).“ •

LITERATURA

Fiedor, Jiří: *A tady všude muziky je plno* Česká televize, Redakce aktuální publicistiky ředitelství zpravodajství 2009, 26 minut. • TV dokument z cyklu *Neznámí hrdinové – Pohnuté osudy*. V pořadu vystupují Ivan M. Jirous, Dana Němcová, Karel Štindl, J. H. Krchovský, Jan Nedvěd, Petruška Šustrová, Viktor Karlík. •

2010

O vzniku Československé republiky, Mnichově, protektorátu, komunismu, Tváří a o lhaní v poesii (Z besedy v Paříži) *Revolver Revue* 25, 2010, č. 78, jaro, s. 91–95. • Ze záznamu debaty 10. 12. 2008 v pařížském Českém centru; připravil Jean-Gaspard Páleníček. •

Zvykl jsem si i na výslechy StB *Mladá fronta Dnes* 21, 2010, č. 61, 13. 3., příl. Víkend, s. 32–33. • Rozhovor u příležitosti 80. narozenin; připravila Alice Horáčková. Doprovazeno texty A tak tu jsme, Sen (Setřepu mokrý sníh ze zimníku...), oba s. 32. • ► Rozšířená verze pod titulem Spisovatel Zbyněk Hejda: Dneska se nám estébáci smějou www.idnes.cz/kavarna 13. 3. 2010.

Strach ze smrti je posedlost *Kulturní magazín UNI* 20, 2010, č. 4, 2. 4., s. 19–21. • Rozhovor u příležitosti 80. narozenin; připravila Anna Irmanová. Doprovazeno texty Sen měl klidný spád a Blbě... (oba s. 20). •

Osud Máchova díla po jeho smrti... *Lidové noviny* 23, 2010, č. 264, 13. 11., s. 23, příl. Orientace. • Odpovědi v anketě (nazvané Tak jsem tě potkal, Ignáci) na otázky: 1. Zkuste si představit, že Mácha vstane, sejde z Vyšehradu, potká Vás... a Vy mu máte krátce vysvětlit, co se s ním a jeho dílem po jeho smrti stalo, a pak mu šetrně sdělit, kým je Mácha dnes. – „Osud Máchova díla po jeho smrti bylo bezprostřední odmítnutí Máje většinou vlasteneckých spisovatelů. Báseň Máj byla pro cíle obrozeneckého vlastenectví nepoužitelná. Nebylo tomu tak, že by jí neporozuměli. Porozuměli jí, ale

pro autorovu bezohlednost k užitné hodnotě poesie se jim jevila jako škodlivá. Erben, který Máchu považoval za člověka výstředního, ba skoro nepřičetného, měl ještě jiný důvod k nespokojenosti s Májem. Napsal polemickou báseň Záhořovo lože, kde Vilémovu hrůzu z nicoty věčnosti nahradil Záhořovou spásou. Dnes se k Máchovi hrdě hlásíme. Jenže ten, ke komu se hlásíme, není autor Máje. Viditelným obrazem toho je Myslbekova socha na Petříně: úhledný mladík, čichající k bezu, kolem něhož se na 1. máje schází mládež, která snad z celé básně bere v úvahu jen první čtyři verše. ¶ Jak málo se Máchovu Máji rozumí, ukazuje se na recitování této básně. Herci a jiní, kdo se do toho pouštějí, nerespektují, že většina veršů je v jambickém rytmu a že recitovali se jambicky, verše zpívají. Tak jsem naposled slyšel Máj v podání E. F. Burianova voicebandu. Ale to už je dávno.“ – 2. A teď mu krátce řekněte, co znamená pro Vás osobně. – „Jako gymnasista jsem objevil a s nadšením přijal Jakobsonovu stať Co je poesie?. Tam Jakobson v souvislosti s myšlenkou, že tématem poesie může být cokoli, píše, že dnes by Mácha některé lyrické básně strčil do šuplíku pro svou soukromou potřebu a vydal by Deník. Tak se stal Deník předmětem mého zájmu. Máj, ten nádherný zpěv, mi objevil až recitace už zmíněného E. F. Burianova souboru.“ – 3. Mohl byste vybrat jeden verš z Máje a doplnit jej veršem vlastním? – „Obraz co bílých měst u vody stopen v klín (Mácha). / A deště času myly, smyly / Obrazy bílých měst a vsí. / Tak tady jsme: několik básníků, co zbyli / A potulující se psi (Zbyněk Hejda).“ • ► Též na www.lidovky.cz/s-machou-bych-si-prosel-putyky-rika-spisovatel-placak-v-ankete-ln-phb-/ln_kultura.asp?c=A101115_165705_ln_kultura_pks 17. 11. 2010. • Odpovědi v anketě (v jejím druhém dílu) nazvané S Máchou bych si prošel putyky, říká spisovatel Placák v anketě LN. •

Viz: 2000

2011

[Dopisy a úryvky] *Helena Wernischová: Rozespálý pošt mistr* čas Praha, Torst 2011, s. 104–127. • V rámci kapitoly (nazvané Zbyněk Hejda) otištěny listy (nebo úryvky z nich) z 30. 6. 1965 (s. 107–108), 3. 7. 1965 (s. 108), 12. 7. 1965 (tamtéž), 20. 7. 1965 (s. 108–109), 21. 7. 1965 (s. 109), 19. 8. 1965 (tamtéž), 22. 9. 1965 (s. 109–110), b. d. (s. 114), b. d. (s. 118–119), 3. 1. 1971 (s. 124, 126). •

Valse mélancolique – Básník Zbyněk Hejda *Vital plus* 5, 2011, č. 1, březen, s. 42–46. • Rozhovor; připravil Jan Bartoš. Doprovazeno texty Všechna slast (s. 45) a Tak jako Jakub Deml zkusím si taky sonet... (s. 46). •

Viz: 1979, 1982, 1987

2012

Kritiky a glosy Uspořádal, k vydání připravil, ediční poznámku (s. 247–249) a komentáře (s. 251–333) napsal, bibliografii Zbyněka Hejdy (s. 335–354) a jmenný rejstřík (s. 355–379) sestavil Michael Špirit. Praha, Triáda [září] 2012 (Knihy Z. H.; 3), 384 stran. • Výbor prací z let 1964–2004. Přináší v tomto pořadí texty seřazené do oddílů I (Poznámka o Richardu Weinerovi, 1965, s. 11–14; K tematů avantgarda a ideologie, 1966/69, s. 15–21; Jakub Deml: Rodný kraj, 1968, s. 22–26; Kapka rosy tekoucí, 1969, s. 27–29; Tabu v české historiografii, 1969, s. 30–44; Analogon, 1969, s. 45–49; O Jiřím Němcovi znovu, 1979, s. 50–53; Poznámka k polemice..., 1991, s. 54–55; K výstavě Davida Němce, 1992, s. 56–57; Kolemjdoucí, 1992, s. 58–70; Ka-

nály, 1992, s. 71–73; Pátrání zůstalo bezvýsledné, 1994, s. 74–76; Karlíkovo Centrum periferie, 1999, s. 77–79; Výstava výtvarníků Skupiny 42, 1999, s. 80–85; Čteme jakýsi deník, svědectví o jeho životě, 2001, s. 86–93; Grafiky Viktora Karlíka, 2000/04, s. 94–97), II (Činohra Na zábradlí, s. 101–107; O čtení veršů nahlas, 1966, s. 108–109; Zahradníkův návrat?, 1968, s. 110–113; Svérázný dějepis, 1968, s. 114–116; Nemocná dívka, 1968, s. 117–118; Umravňovatelé básníků, 1969, s. 119–120; Poznámky k Andreasovu Českému bloudění, 1987, s. 121–127; K esejistice Otomara Krejčí, 1988, s. 128–135; Brněnská Střední Evropa, 1989, s. 136–137; Kapesní průvodce (ne)inteligentní ženy po vlastním osudu, 1989, s. 138–141; Moravo, Moravo..., 1989, s. 142–146; Komu tleskáme, 1989, s. 147–149; O nacionální bezohlednosti, 1993, s. 150–152; Vise Milana Jungmanna, 1995, s. 153–154; Zrada, myslím, má platnost pořád..., 1995, s. 155–157; Antisemitský škvár, 1998, s. 158–159) a III (Pojmenovat co nej přesněji, 1996, s. 163–169; O Dlážděné, lupičích a kocourovi, 1996/97, s. 170–182; Nemyslím, že čtenář by se bez mých veršů neobešel, 1996/97, s. 183–224; Čtenář Mladého hlasatele, 1999, s. 225–237; Moje první setkání..., 1999, s. 238–239; Pravda v umění, 2000, s. 240–241; Pro všechny blízké to byl Nikolaj, 2001, s. 242–244). ●

▲ Kosáková, Hana: „Chalupeckého posice ve Skupině byla...“ *Echo, Institut pro studium literatury*: www.ipsl.cz, 2. 12. 2013.

▲ Kniha roku 2012 *Lidové noviny* 25, 2012, č. 293, 15. 12., mimořádné vydání přílohy Orientace. ● Kritiky a glosy jmenovali: Miloš Doležal („První svazek sebraných spisů básníka a historika. Sevřený celek, neúhybné postoje a polemiky s ostrými hranami. Rozvažování slov, trefných a pádných“, s. III/23), Petr Onufer („Hejdovo kritické psaní se vyznačuje týmiž kvalitami jako Hejdova poezie: znovu a znovu se dotýká základních témat, je úsporné, sevřené, vyhrocené a vždy nabízí osobní ručení“, s. IX/29), Jáchym Topol („Průzračné, neokázalé, o to víc zasahující texty, věnované literatuře, době a vlastní tvorbě“, s. XI/31) a Petr Turek („V dnešní mnohomluvné době kniha vzácně střídá, slovo vážené a přesné“). ●

▲ Drda, Adam: Nebásnické dílo Zbyňka Hejdy *Babylon* 22, 2013, č. 1, 20. 5., s. 7.

▲ Šlajchrt, Viktor: Jasná slova proti lžím, iluzím a kýčům *Bubínek Revolver Revue*: www.revolverrevue.cz/bubinek, 6. 6. 2013. ► *Revolver Revue* 28, 2013, č. 92, září, s. 215–218.

▲ Pšenička, Martin: Kritiky a glosy Zbyňka Hejdy *Slovo a smysl* 10, 2013, č. 19, s. 156–159.

2013

V umění se žádná daň císaři platit nemusí *Kontexty* 5 (24), 2013, č. 1, s. 70–77. ● Rozhovor; připravil Josef Mlejnek. ●

Se čtením poezie jsem nezačal... *Kontexty* 5 (24), 2013, č. 1, s. 84–87. ● Příspěvek do rubriky Básníci čtou básníky. Doprovazeno básněmi Jiřího Koláře Kamenné září, Richarda Weinera Mnoho nocí a Andreje Stankoviče Okolo Súče. Připravila Lucie Tučková. ●

II. Časopisy s příspěvky Zbyňka Hejda

Vycházel-li časopis (nebo byla-li kniha publikována) mimo Prahu, uvádíme místo vydání. Jestliže kniha (časopis) nevyšla v Česku tiskem, je u data uvedena značka x (= strojopis) nebo xx (= strojopisná edice).

Babylon 7, 1997/98; 8, 1998/99
Essais sur le discours de l'Europe éclatée (Grenoble) 2000
Kontexty (Brno) 5, 2013
Kritická Příloha Revolver Revue 1996; 1999
Kulturní magazín UNI 20, 2010
Lidová demokracie 46, 1990; 49, 1993
Lidové noviny 9, 1996; 11, 1998; 12, 1999; 13, 2000; 14, 2001; 20, 2007; 21, 2008; 22, 2009; 23, 2010
Literární noviny 1, 1990; 2, 1991; 3, 1992
Metre (Praha/Dublin/Hull) 2002
Metropolitan 2, 1991
Mladá fronta Dnes 12, 2001; 16, 2005; 21, 2010
O divadle 1988
Proglas (Brno) 7, 1996
Prostor 1997
Reflex 16, 2005
Respekt 4, 1993; 5, 1994; 15, 2004
Revolver Revue 1991; 1993; 1994; 1995; 1997; 1999; 2001; 2005; 25, 2010
Roš chodeš 60, 1998
Sešity pro mladou literaturu 3, 1968
Souvislosti 2, 1991; 18, 2007
Sport 1989xx
Svědectví (Paris) 16, 1980
Střední Evropa (xx v letech 1984–1989) 1987; 1989; 8, 1992/93; 9, 1993; 11, 1995
Střední Evropa (brněnská verze) (xx) 1989
těžkoříct (Olomouc) 2, 2006; 3, 2007
Tvář 2, 1965; 3, 1968; [4], 1969
Vital plus 5, 2011
Vokno (xx v letech 1979–1989) 1979

III. Katalogy, sborníky a knihy jiných autorů s příspěvky Zbyňka Hejda

15 let Revolver Revue (2001)
Blatný Ivan: Le Passant (Paris 1992)
Blatný Ivan: Pomocná škola Bixley (1982xx, 2. vyd. 1994, 3. vyd. 2011)
Cílek Václav: Borgesův svět (2007)
Dobré dílo, špatná doba (Havlíčkův Brod 2006)
Jirous Ivan M.: Magorův zápisník (1997)
Karlík Viktor: Černé práce / Black Works (2004)
Karlík Viktor: Katalog (2001)
Nedívaldo Ivana Vyskočila (1996)
Nejcitlivější místo režimu (2008)
Němec Jiří: Dopisy z Ruzyně a Nové šance svobody (2011)
Placák Petr: Kádrový dotazník (2001)
Podoby II (1969)

RR událost sezóny 2006/07 (2007)
RR událost sezóny 2007/08 (2008)
Slyšet se navzájem (1966)
Tvář. Výbor z časopisu (1995)
V poli mnoho bylin stojí... (Ledeč nad Sázavou/Praha 1997, 2. vyd. 2003)
Wels Šimon: U „Bernatů“ (1987xx, 2. vyd. 1993, obě s tit. U Bernátů, 3. vyd. 2011)
Wernischová Helena: Rozespálý poštovní čas (2011)
Začalo to Redutou (1964)

IV. Předmětový soupis

ABRAMS Erika	KREJČA Otomar
BARTOŠEK Karel	KRCHOVSKÝ J. H.
BENETKOVÁ Marie	Kritická Příloha Revolver Revue
BENÝŠEK Zdeněk	KUBĚNA Jiří
BLATNÝ Ivan	KUBIN Alfred
BLAŽIČ Viktor	LANGER Kurt
BOUNOURE Vincent	LEVI Primo
BRABEC Jiří	LOPATKA Jan
BRABENEC Vratislav	MACEK Josef
BRETON André	MÁCHA Karel Hynek
BROUSEK Antonín	MATOUŠEK Ivan
BŘEZINA Otakar	NEDVĚD Jan
BUBER Martin	NĚMEC David
CLAUDEL Paul	NĚMEC Jiří
ČÁP František	NEUBAUER Zdeněk
DEML Jakub	NEZVAL Vítězslav
DUBSKÝ Ivan	NOVÁK Jaroslav
DVOŘÁK Ladislav	PÁNEK Fanda
EFFENBERGER Vratislav	PATOČKA Jan
FIALA Zdeněk	PAVLÍKOVÁ Marie
FRIČ Josef Václav	PETŘÍČEK Miroslav jr.
GIRARD René	POLIŠENSKÝ Josef
GLAZAR Richard	Revolver Revue
GRAUS František	REYNEK Bohuslav
GROULÍK Karel	REZEK Petr
HALAS František	ROTREKL Zdeněk
HAUKOVÁ Jiřina	SEVER Jiří
HOHENSTEIN Alexander	Skupina 42
HYBLER Martin	STANKOVIČ Andrej
CHALUPECKÝ Jindřich	Střední Evropa
CHRAMOSTOVÁ Vlasta	ŠMAHEL František
JIROUS Ivan Martin	ŠTYRSKÝ Jindřich
JIROUSOVÁ Věra	ŠUSTROVÁ Petruška
JUNGMANN Milan	TEIGE Karel
KALANDRA Závěš	TIGRID Pavel
KALISTA Zdeněk	VÁCHAL Josef
KARLÍK Viktor	VANČURA Vladislav
KOCH Milan	VODIČKA Stanislav
KOPECKÝ Milan	VONS
KRÁL Petr	VYSKOČIL Ivan

WEINER Richard
WELS Šimon

WERNISCHOVÁ Helena
ZAHRADNÍČEK Jan